

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

1 (4) 2024

2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ
ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ**

№ 1(4) - 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор.

мавланов уктама махмасович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети Тарих факултети доценти

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакаров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳақимов Назар Ҳақимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Носирходжаева Гўлнора Абдукаҳҳаровна –
т

Гурдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАРИ:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат ҳафсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич - юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна - педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;
Тайланова Шоҳида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбахор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарқанд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атакулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхати (Рўйхатга) киритилган.

Электрон журнал **1368-сонли гувоҳнома** билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEM S TEAM” масъулияти чекланган жамияти.

МУНДАРИЖА

07.00.00 – ТАРИХ ФАНЛАРИ

<i>Mustafoyev Abubakr Muhiddin o'g'li</i> XIII VA XIV-ASRDA YASHAB IJOD ETGAN BUXORO FAQIHLARI VA ULARNING ASARLARI TAVSIFI (1-qism).....	9-14
<i>Mirzayev Avazbek</i> ANDIJON TAJRIBA PAXTA DALASI TARIXINING ARXIV HUYJATLARIDA YORITILISHI	15-21
<i>Алиджанова Лазизахон Аббасовна</i> ИЛМИЙ ТАДҚИҚОТЛАРДА ДИН ВА ТАБОБАТ MASALACINI ЎРГАНИШДАГИ ЁНДАШУВЛАР	22-28
<i>Sobirov Sardorbek Abdusattor o'g'li</i> XIX-ASRNING IKKINCHI YARMIDA SHARQIY TURKISTONDA ROSSIYA VA BRITANIYA IMPERIYALARI RAQOBATI	29-34
<i>Джалолов Бахром Джамолович</i> СОВЕТ ҲОКИМИЯТИНИНГ ЎЗБЕКИСТОНДА “ПАХТАЯККАҲОКИМЛИГИ” СИЁСАТИ ВА БОЛАЛАРГА КЎРСАТГАН ТАЪСИРИ	35-39
<i>Maxmatkulova Nozikoy Choriyevna</i> O'ZBEKISTONDA XX ASRNING IKKINCHI YARMIDA IRRIGATSIYA-MELIORATSIYA VA QISHLOQ XO'JALIGINI MEKANIZATSIYALASH SOHASIDA YURITILGAN KADRLAR SIYOSATI	40-45
<i>Ochilov Farhod</i> O'ZBEKISTONDA O'ZINI O'ZI BOSHQARISH ORGANLARINING AHOLINI IJTIMOIIY HIMOYA QILISHDAGI FAOLIYATI	46-52
<i>Ҳамроева Нодира Нормуродовна</i> ЎЗБЕКИСТОНДА ЕР-СУВ ИСЛОҲОТИ ЖАРАЁНИДА ИЖТИМОИЙ МУОММОЛАР	53-58
<i>Мамажонов Алишер, Алишеров Абдувоҳид Алишерович</i> ЎЗБЕКИСТОНДА ГИДРОЭЛЕКТР СТАНЦИЯЛАРНИНГ БАРПО ЭТИЛИШИ ТАРИХИ	59-65
<i>Tursunov Ravshan Normuratovich</i> XIX-ASRNING IKKINCHI YARMI – XX-ASR BOSHIDA TURKISTON O'LKASIDA SODIR BOLGAN ZILZILALAR TARIXIGA BIR NAZAR	66-71

08.00.00 – ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ

<i>Умурзакова Мўътабархон Нодир қизи</i> СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ СОҲАСИНИ ТИББIIY СУҒУРТА АСОСИДА МОЛИЯЛАШТИРИШ МОДЕЛИ	72-78
<i>Ro'zmetov Baxodir Shomurotovich</i> TURIZMDA XIZMATLAR MOHIYATI VA UNING IJTIMOIIY-IQTISODIIY RIVOJLANISHNI TA'MINLASHDAGI O'RNI	79-90
<i>Shanazarova Nilufar Baratovna</i> MILLIIY IQTISODIIYOTDA TRANSPORTNING AHAMIYATI	91-99
<i>Рахимов Ойбек Бахтиёрович</i> АВТОТРАНСПОРТ ВОСИТАЛАРИНИ СУҒУРТА ҚИЛИШНИНГ ИЖТИМОИЙ-ИҚТИСОДИЙ МОХИЯТИ	100-109

Болтаев Нурали Шираматович

АГРАР ТАЪЛИМ ТИЗИМИДА КАДРЛАР САЛОҲИЯТИНИ БАҲОЛАШ МЕЗОНЛАРИ
АСОСИДА КАДРЛАР ТАЙЁРЛАШНИНГ ЙЎНАЛИШЛАРИ 110-118

Эрханов Муҳаммаджон Абсайитович

ДАВЛАТНИНГ ХАЛҚАРО РЕЙТИНГ ВА ИНДЕКСЛАРДАГИ ЎРНИНИ ЯХШИЛАШДА
ИҚТИСОДИЙ БАРҚАРОРЛИКНИНГ ЎРНИ 119-124

Жураева Гульзира

АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В
МЕЖДУНАРОДНОЙ ТОРГОВЛЕ И УСЛУГАХ В ЭКОНОМИЧЕСКОМ РАЗВИТИИ 125-130

Akbarov Husan O'zbekxonovich

BOG'DORCHILIKDA TEXNIK SAMARADORLIKNI TAHLIL ETISHNING PARAMETRIK VA
NOPARAMETRIK USULLARI 131-136

Yaqubova Yulduz Raimovna

KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING ISHLAB CHIQARISHINI SAMARALI AMALGA OSHIRISH
KO'RSATKICHLARI 137-147

Рахимбаев Акмал Азатбоевич

ЎЗБЕКИСТОН ҲУДУДЛАРИНИ САНОАТГА ИХТИСОСЛАШУВ ДАРАЖАСИНИ ТАРМОҚЛАР
БЎЙИЧА АНИҚЛАШ 148-157

Saidmurodov Feruz Sodiqjon o'g'li

SAMARALI SOLIQ SIYOSATI-INNOVATSION RIVOJLANISHGA O'TISHNING ASOSIY
SHARTI 158-170

09.00.00 – ФАЛСАФА ФАНЛАРИ

Наврўзова Гулчеҳра Нигматовна

БАҲОУДДИН НАҚШБАНД РУБОЙЛАРИНИ ШАРҲЛАГАН АЛЛОМА 171-175

Шарифходжаева Наргиза Абдуманноновна

ФИЛОСОФИЯ СВОБОДЫ, РАВЕНСТВА И СОЦИАЛЬНОЙ СПРАВЕДЛИВОСТИ МУХАММАДА
АЛИ ДЖИННЫ 176-181

Nasimov Azizbek Azimovich

AXBOROTLASHGAN JAMIYAT RIVOJLANISHIDA AXLOQIY QADRIYATLARNING FALSAFIY
MONIYATI 182-186

Norkulov Olim Nasimovich

GLOBALLASHUV JARAYONIDA MIGRATSIYANING AHOLI AXLOQIY QADRIYATLARIGA
TA'SIRI 187-191

Хасанов Бобуржон Хакимович

ОММАВИЙ НОРОЗИЛИКЛАРНИ ОЛДИНИ ОЛИШ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ
ИСТИҚБОЛЛАРИ 192-197

Qurambayev Alisher Maxsudovich

YANGI O'ZBEKISTON VA IJTIMOY DAVLATCHILIK 198-204

Raxmonberdiyev Islombek Ilxom o'gli

SIVILIZATSIYALAR TARAQQIYOTIDA MADANIYATLAR TO'QNASHUVINING IJTIMOY-
FALSAFIY AHAMIYATI (Samyuel F. Xantingtonning "Sivilizatsiyalar to'qnashuvi" asari
asosida) 205-214

Shukurov Orif Jumaboyevich

JAMIYATDA YOSHLARNING IJTIMOIIY AKTIVLIGINI OSHIRISH

XUSUSIYATLARI VA TAMOIYILLARI 215-219

10.00.00 – ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ

Akhmedov Oybek Saporbayevich

THEORETICAL OVERVIEW OF THE DEFINITION “TERM” AND “TERMINOLOGY” IN

LINGUISTIC SURVEYS 220-227

Равшанова Гулрухбеги Қоҳрамон қизи

ЯНГИ ЎЗБЕК ШЕЪРИЯТИДА ҲАЖВНАВИСЛИК АНЪАНАСИ 228-232

Ortiqova Mavluda Nurmahammadovna

AQOID ILMIDA KAROMAT TUSHUNCHASI VA BADIY ADABIYOTDAGI TALQINI 233-237

Uliqova Mavludaxon

“QON-QARINDOSH” KONSEPTINI FONETIK-FONOLOGIK SATHDA NAMOYON

BO’LISHI 238-243

Rahmonov Asror ibni Nusrat

HERMANN HESSE HAYOTI, IJODI VA ADABIYOTDAGI O’RNI 244-252

Raxmatova Dilafruz Nusratilloevna

SAMARQAND JADIDCHILIK MAKTAABI VAKILLARI ASARLARINING TIL XUSUSIYATI 253-258

Djuraeva Muxlisa Shadiyarovna

INGLIZ VA O’ZBEK TILLARIDA OILAVIY NUTQDAGI IJTIMOIIY-MADANIY FARQLAR 259-265

Vokhidova Tamanno Saidjonovna

MEDIALINGUISTICS AS A MODERN SCIENTIFIC DIRECTION 266-271

Djurayeva Shahlo G’ulom qizi, Sattarova Ismigul Baxtiyorovna

INGLIZ ADABIYOTLARIDA KIRITMA BIRLIKLARINING BADIY SEMANTIKASI 272-277

12.00.00 – ЮРИДИК ФАНЛАР

Uzakova Go’zal Sharipovna

O’ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA “YASHIL QURILISH”NI AMALGA OSHIRISHNING HUQUQIY

MASALALARI 278-286

Мирзаев Шухрат Шавкатович

СУЩНОСТЬ И СОДЕРЖАНИЕ КАТЕГОРИИ ПРАВОПОНИМАНИЯ 287-293

Qosimov Botirjon Ma’rufjon o’g’li

SUD HOKIMIYATINING MOLIYAVIY MUSTAQILLIGI: KONSTITUTSIYAVIY TAHLIL 294-301

Islombek Abdikhakimov

QUANTUM COMPUTING AND LEGAL READINESS FOR E-GOVERNMENT SERVICES 302-309

Ходжаева Ширинхон Олимхон кизи

ПЕРСПЕКТИВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В СУДЕБНОЙ

СИСТЕМЕ 310-315

Jiyenbayev Bahadir Ospanovich

EKOLOGIK AUDITNI HUQUQIY TA’MINLASHNING AYRIM XUSUSIYATLARI: MILLIY VA

XORIJIY TAJRIBA 316-322

Алишаев Собир Турсунбоевич

СУД ҲУКМИНИ ЧИҚАРИШ ЖАРАЁНИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШДА РАҚАМЛАШТИРИШ

ИМКОНИАТЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ 323-329

Адембаев Аралбай Куралбаевич

АЙРИМ ХОРИЖИЙ МАМЛАКАТЛАР ЖИНОЯТ ҚОНУНЛАРИДА ТРАНСПОРТ ВОСИТАЛАРИ
ҲАРАКАТИ ЁКИ УЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ ХАВФСИЗЛИГИ ҚОЙДАЛАРИНИ БУЗИШ УЧУН
ЖАВОБГАРЛИК МАСАЛАЛАРИ 330-339

13.00.00 – ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ

Матенов Рашид Бекимбетович, Анатолий Викторович Тряпельников

ЮРИДИЧЕСКИЙ ТЕКСТ КАК ОБЪЕКТ ОБУЧЕНИЯ РУССКОМУ ЯЗЫКУ СТУДЕНТОВ-
ЮРИСТОВ: ИННОВАЦИОННЫЕ ПОДХОДЫ И МЕЖОТРАСЛЕВЫЕ
ПЕРСПЕКТИВЫ 340-346

Xajiyeva Iroda Adambayevna

TALABALARGA ZAMONAVIY O'ZBEK SHE'RIYATI VA FOLKLOR MUNOSABATINI
TUSHUNTIRISHDA PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNING O'RNI 347-351

Ayatov Raximberdi Ibragimovich

XORIJIY TILDA TURIZM VA MEHMONXONA BIZNESI SOHASIGA OID SO'Z VA IBORALARNI
O'QITISHDA TIL KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH 352-357

Saidova Dilobar Ikrambayevna

MEHRIBONLIK UYLARI TARBIYALANUVCHILARIDA IJTIMOY XULQ-ATVORNI
RIVOJLANTIRISH ZARURATI 358-361

Eshqobilov Elmurod Menglimurod o'g'li

KOMPETENSIYAVIY YONDASHUV ASOSIDA BO'LAJAK JISMONIY TARBIYA O'QITUVCHISINING
KASBIY-PEDAGOGIK IJODKORLIKNI RIVOJLANTIRISH
METODIKASI 362-367

Ҳамдамова Шахноза Юсупалиевна

ТИББИЙ ТАЪЛИМ ТИЗИМИДА ФАНЛАРАРО ИНТЕГРАЦИОН ЁНДАДАШУВ АСОСИДА
ТАЛАБАЛАРНИ КАСБИЙ ЛАЁҚАТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ 368-375

Janonova Sitara Berdinazarovna

TA'LIM VA TARBIYA TARAQQIYOTIDA KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYA
TUSHUNCHASINING O'RNI 376-381

Турсунбоева Мухлиса Анвар қизи

ТАБИИЙ ФАНЛАР ФАКУЛЬТЕТЛАРИДА ИНГЛИЗ ТИЛИНИ КАСБГА
ЙЎНАЛТИРИЛГАНЛИК АСОСИДА ЎҚИТИШ ПЕДАГОГИК МУАММО
СИФАТИДА 382-387

Bakhadirova Shoxina Nadir kizi

INGLIZ TILIDA GAPIRISH KO'NIKMASINI RIVOJLANTIRISHGA YO'NALTIRILGAN MASHQ VA
TOPSHIRIQLARNI ONLINE KO'RINISHDA O'QITISH 388-392

Qurbonova O'lmasoy Usmonovna, Niyozova Shohista Nusratilloevna

OILA BARQARORLIGINI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK OMILLARI 393-397

Xudayberdiyeva Mahliyo Zayniddin qizi

BO'LAJAK O'QITUVCHILARDA KOMMUNIKATIV YONDASHUV ASOSIDA KASBIY SIFATLARINI
RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI VA INNOVATSION
METODLARI 398-403

Мамажонов Алишер
тарих фанлари номзоди, доцент
АндДУ “Жаҳон тарихи” кафедраси доценти

Алишиеров Абдувоҳид Алишиерович
Андижон давлат университети ўқитувчиси

ЎЗБЕКИСТОНДА ГИДРОЭЛЕКТР СТАНЦИЯЛАРНИНГ БАРПО ЭТИЛИШИ ТАРИХИ

Аннотация. Мақолада гидроэлектр станция қурилиши таъминотини ўрганишда илмий-назарий ёндашувлар асосида Андижон меҳнаткашларининг “оммавий халқ қурилиши” деб ном олган “Фарҳод ГЭС”и қурилиши таъминотида ишчи кучлари ва зарур материаллар билан таъминлашдаги иштироклари тўғрисидаги айрим истеъмолга кирмаган маълумотларни Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси архиви Андижон вилоят бўлими, Андижон давлат архиви йиғмажилдларидаги манбалар асосида баён қилинган.

Калит сўзлар: Гидроэлектр станция, гидравлик турбина, деривация, тўғон, таъминот, хашар, ватанпаварлик.

Mamajonov Alisher
candidate of historical sciences, Associate Professor
Associate Professor of the Department of
“The World History” AndSU

Alisherov Abduvohid Alisherovich
Teacher of Andizhan State University

THE HISTORY OF CONSTRUCTION OF HYDROELECTRIC STATIONS IN UZBEKISTAN

Abstract. In the article, on the basis of scientific-theoretical approaches to the study of the construction of the hydroelectric power station, some of the participation of Andijan workers in the provision of labor and necessary materials for the construction of the "Farhod HPP", which is called "mass people's construction" non-consumable information is presented on the basis of sources in the collections of the Andijan Regional Department of the Presidential Administration Archive of the Republic of Uzbekistan, Andijan State Archives.

Key words: Hydroelectric station, hydraulic turbine, derivation, dam, supply, khashar, patriotism.

Мамажонов Алишер
кандидат исторических наук, доцент
доцент кафедры “Всемирная история” АндГУ

Алишиеров Абдувоҳид Алишиерович
преподаватель АндГУ

ИСТОРИЯ СТРОИТЕЛЬСТВО ГИДРОЭЛЕКТРИЧЕСКИХ СТАНЦИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ

Аннотация. В статье на основе научно-теоретических подходов к изучению строительства ГЭС рассмотрены некоторые аспекты участия андижанских рабочих в обеспечении рабочей силой и

необходимыми материалами для строительства “Фарходской ГЭС”, которая называется “массовым народным строительством”, непотребительская информация представлена на основе источников в фондах Андижанского областного управления Архива Управления делами Президента Республики Узбекистан, Андижанского государственного архива.

Ключевые слова: ГЭС, гидротурбина, деривация, плотина, снабжение, хашар, патриотизм.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4I1Y2024N09>

Кириш. Гидроэлектр станция (ГЭС) инсоният тараққиётининг янги давр босқичи билан чамбарчас боғлиқ бўлган жараён ҳисобланиб, Ер юзидаги деярли барча одамлар маълум маънода электр энергиясидан унумли фойдаланиб келмоқда. Гидроэлектр станция сув оқимининг энергиясини гидравлик турбиналар ёрдамида электр энергиясига айлантириб берадиган гидротехника иншоотлари ва энергетика жиҳозлари мажмуидир.

Гидротехника иншоотлари тўғон ёнидаги, деривацион ва аралаш турларга бўлинади. Тўғон ёнидаги ГЭСларда тўғон ёрдамида сув сатҳи кўтарилиб, керакли босим ҳосил қилинади. ГЭС биноти 3 хил жойлаштирилади: 1) тўғон ёнида; 2) тўғондан четроқда; 3) тўғондан пастда, дарё ўзанида.

Тўғон ёнида ва дарё ўзанида қуриладиган ГЭСларда сув босимини тўғон ҳосил қилади. Бундай ГЭСлар суви кўп бўлган, текис оқадиган тоғ дарёларига, сойликларнинг торайган жойига қурилади. Буларга Қайроққум, Туямўйин ва Чордара ГЭСларини кўрсатиш мумкин.

Деривацияли ГЭСлар ўрта ва юқори босимли бўлиб, босим деривация канали ёрдамида ҳосил қилинади. Бундай ГЭСларга Чорвоқ, Фарход ва Бўзсув каналидаги ГЭСлар киради.

Аралаш ГЭСларда босим, асосан, дарёдаги гидротехника иншоотлари ва қисман деривация канали ёрдамида ҳосил қилинади. ГЭС иншоотлари мажмуига дарё ўзанини тўсиб босим ҳосил қиладиган бош иншоот (тўғон), ГЭС бинотига сув етказиб берадиган канал, станция босим узели (СБУ) ёки босим сув қувури, сув сатҳини ва сарфини тартибга солиб турадиган, ортиқча сувни чиқариб ташлайдиган ва бошқа автоматик қурилмалардан иборат иншоотлар сув энергиясини бевосита электр энергияга айлантириб берадиган гидроагрегат (турбина билан генератор) ўрнатилган машина зали ва фойдаланиб бўлинган сувни чиқариб ташлайдиган иншоотлар киради. Махсус гидротехника иншоотлари билан ГЭС турбиналарига келтирилган сув турбинанинг иш ғилдирагини, унга ўрнатилган ўқни ва ўқ билан бириктирилган генераторни айлантириши натижасида электр энергия ҳосил бўлади.

Ҳозирги кунга келиб юртимизнинг мустамлака ва мустақиллик йилларидаги, айниқса, кейинги беш-олти йил ичида Президентимиз раҳбарлигида амалга оширилган ва эришилган ютуқларга назар солсак жуда катта ўзгаришлар бўлмоқда. Ўтган асрда мустабид совет тузуми шароитида сохта шиорлар остида амалга оширилган индустриалаштириш режалари ҳай-баракачилик йўли билан қилинган, уларнинг аянчли оқибатлари қандай натижа берганлигини гувоҳи бўлганлигимиз бу тузумни абадий эмаслигидан далолат берар эди.

Фарход гидроэлектр станцияси мамлакатимизнинг энг тарихий ва салоҳиятли иншоотлардан ҳисобланиб, унинг қурилиши 1943 йил 10 февralида бошланган ва

оммавий халқ ҳашари йўли билан қурилган. Ҳашарга Фарғона, Наманган, Самарқанд, Бухоро, Андижон ва Тошкент вилоятларидан 60 мингдан ортиқ киши жалб этилган.

ГЕС қурилишининг биринчи босқичида 3-ва 4-агрегатлар ва иккинчи босқичида 1-ва 2-агрегатлар ҳам ишга туширилган. 1951 йил 3 июль куни ГЕС тўлиқ эксплуатация учун қабул қилинган. Ушбу ГЕСнинг ишга туширилиши билан мамлакатимизнинг электр, кимё, металлургия, қўмир ва саноатнинг бошқа соҳаларини ривожлантиришга кенг имкониятлар яратилгани билан тизимдаги муҳим қадамлардан бири бўлган. Албатта, қарийб 70-75 йил давомида доимий эксплуатация қилиниши туфайли ГЕСдаги қўплаб ускуналар жисмоний ва маънавий эскирган эди.

Шу жиҳатларни инобатга олиб, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 2 майдаги «2017-2021 йилларда гидроэнергетикани янада ривожлантириш чоратадбирлари дастури тўғрисида»ги қарорига асосан ушбу станцияда модернизация ва қайта техник жиҳозлаш ишлари олиб борилди.

Адабиётлар таҳлили ва методология. Ўзбекистонда гидроэлектр станцияларнинг қурилиши тарихини ўрганишда илмий-назарий ёндашувлар асосида мавзунинг ўрганилиши масаласи бўйича бир қатор муаллифларнинг илмий асарлари, рисола, қўлланма ва журнал мақолалари таҳлил қилиб ўрганилганда (Эгамбердиев Р., Раззоқов А. Ўзбекистонда қўриқ ерларни суғориш, ўзлаштириш ва мелиорация тарихи (Мирзачўл мисолида). -Т.:“Фан”. 1984. 285 б., Раззоқов А. Ўзбекистон пахтачилиги тарихи. (Ўтмиши ва ҳозир) -Т.: “Ўзбекистон”. 1994. 304 б., Валентин К.Л., Оролбаев Э.Э., Абылгазиев А.К. Водные проблемы Центральной Азии. -Бишкек. “Сотсинформбюро”. 2004. 142 стр., Бегматов И.А., Мухамедов А.К. Ўзбекистон ирригацияси тарихи. -Т.:“Тошкент ирригация ва мелиорация институти. 2008. 147 б., Шамсутдинов Р., Сиддиқ Т., Хомидов Д. Андижон вилояти иккинчи жаҳон уруши йилларида. // Водийнома. 2019. 2(13) — Б. 82-83., Саидбобоева Г.Н, “Ўзбекистон миллий архиви ҳужжатларида гидроэлектр станцияларининг қурилишига доир маълумотлар (XX аср 20 йиллари охири-30 йиллар боши) // Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари.-№ 10(3)-2023.ISSN: 2181-1342 (Online)-Б.19-26.), биз ўрганаётган мавзу жуда қисқа баён этилган, шу билан бирга мустабид совет тузуми давридаги адабиётларда эса мавзуга ўша давр мафкураси ҳукмронлик қилган, мустақиллик даври адабиётларида мавзуга қисқача ёндашиб ўтилганлигига гувоҳ бўламиз, шуни ҳисобга олиб, Ўзбекистонда гидроэлектр станция қурилиши тарихини ўрганишда илмий-назарий ёндашувлар асосида Андижон меҳнаткашларининг “Оммавий халқ қурилиши” деб ном олган “Фарҳод ГЕС”и қурилиши тарихи, уни ишчи кучлари ва зарур материаллар билан таъминлашдаги иштироклари тўғрисидаги маълумотлар Андижон вилоят давлат архивининг 608-фонд, 1а-рўйхат, 163, 280, 314, 389, 408, 542, 577-ишлар йиғмажилдларидаги айрим маълумотлар ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси архиви Андижон вилоят бўлимининг 106-фонд, 1-рўйхат, 326-иш, 2-варақ, 329-иш, 159-варақлардаги мавжуд манбалардаги маълумотлар тарихий аҳамиятга эга бўлиши билан бирга, республикада гидроэнергетика иншоотларининг бунёд этилиши борасида амалга оширилган ишларни фактик материаллар орқали ўрганиш имконини беради.

Муҳокама. “Оммавий халқ қурилиши” иншооти номини олган “Фарҳод ГЕС”и қурилишининг муҳим аҳамияти биринчидан, юртимизда электр энергия таъминотини

йўлга қўйиш, иккинчидан мамлакат ирригация иншоотларини ривожлантиришдан иборат эди. Шу мақсадда Ўзбекистон Республикаси ва қўшни Республика халқларини электр энергияга бўлган талабини қондиришга ҳамда Мирзачўл ҳудуди унинг бепоён ерларини оқин сув билан таъминлашга қаратилганлиги билан ажралиб турар эди. Иншоотнинг барпо этиш учун қулай ҳудуд Бекобод тумани ҳисобланиб, у ерда гидроэлектр станция бунёд этиш ва сувини Мирзачўл ҳудудларига оқизиш учун бу ердаги қулай имкониятнинг мавжудлиги эди.

“Оммавий халқ қурилиши” иншооти номини олган “Фарҳод ГЭС”и қурилишида бутун мамлакат меҳнаткашларининг иштироки жумладан, андижонлик юртдошларимизнинг фидокорона меҳнатлари эвазига муддатидан аввал қурилиб, 1948 йилда фойдаланишга топширилди.

Натижалар. Бугун Янги Ўзбекистон тараққиётининг ўзига хос босқичида давлатимиз раҳбарининг – “Биз ўз олдимизга жамиятимизнинг янги қиёфасини яратиш, Янги Ўзбекистонни барпо этиш масаласини стратегик вазифа сифатида қўйдик.» [1; 44-б.] — деган ташаббуслари билан мисли қўрилмаган жиддий ислохотлар амалга оширилмоқда. Халқимизга муносиб ҳаёт ва турмуш шароитини яратишнинг ягона йўли илм-фаннинг ривожлантириш, тарихни очилмаган қирраларини кашф этиш ўрганиш шу куннинг долзарб муаммоларидан эканлигини ҳаётнинг ўзи тақозо этмоқда.

Шуни ҳисобга олган ҳолда мақолада «1942 йил ноябрда Совет ҳукумати Ўзбекистонда 5 та гидроэлектр станция (1-, 2- Оққовоқ, Салор, Қуйи Бўзсув, “Фарҳод ГЭС”и) қуриш ҳақидаги қарорнинг қабул қилинганлиги» [3; 408-б.], натижасида “Фарҳод ГЭС”и қурилиши бошланган. ГЭС қурилиши “оммавий халқ қурилиши” йўли билан бажарилиб, республиканинг барча ҳудудларидан иштирокчилар қатнашганлиги алоҳида аҳамият касб этади.

ВКП(б) Марказий Комитети Ўзбекистондаги ирригация қурилиш ишларига юқори баҳо бериб, 1939 йил 27 декабрда “Пахтачиликни ривожлан-тириш тўғрисида”ги Қарор қабул қилинди. Қарорга кўра 6 йил ичида ғўза экинлар майдонини 430 минг гектарга етказиш кўзда тутилди. Шуни ҳисобга олиб 1941-1943 йиллар давомида Шимолий Тошкент канали қурилди. У 15 минг гектар ерни суғоришга имкон беришини ҳисобга олиб, “Фарҳод ГЭС”и қурила бошланди [2; 103-б.].

“Республика партия ташкилотлари ВКП(б) Марказий Комитети ва СССР Халқ Комиссарлари Советининг юртимизда янги саноат қурилиши тўғрисидаги қарорини амалга ошира бориб, 1943 йилда Бўзсув дарёсида тўртта гидроэлектр станция ва Ўрта Осиёда энг йирик катталиги жиҳатдан мамлакатда учинчи ўринда турадиган “Фарҳод ГЭС”и қурилиши учун қатор вазифалар белгиланди [4; 191-б.], ана шуларга асосланиб, шаҳар ва қишлоқ меҳнаткашларини “Фарҳод ГЭС”и қурилишига ва бошқа янгидан-янги қурилиш иншоотларига сафарбарлик қилиш ва таъминлаш ишларини амалга ошириш бошланиб” кетди [9; 384-б.].

Ўзбек халқи жумладан, андижонликлар қурилишнинг энг муҳим объектларидан бири Сирдарёда бетон қуйишдаги фидокорона меҳнатлари билан “оммавий халқ қурилиши” деб ном олган “Фарҳод ГЭС”и қурилишидаги иштироки ва уни таъминлашдаги ҳиссасини кўришимиз мумкин. Андижон вилояти давлат архивининг 608-фонд, 1а-рўйхат, 163,280,314,389,408,542,577-ишларнинг йиғмажилдларида юртдошларимизнинг қурилиш ишларида қандай ишлар билан машғул

бўлганликларини уларнинг ҳозирда архив фондларида сақланиб келаётган ўз қўллари билан ёзган шахсий маълумотлари, таржимайи ҳоллари орқали кўришга гувоҳ бўламиз [11; 1-3-б.].

“Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг VIII Пленумида “Фарҳод ГЕС”и қурилишининг 1943 йил кузги режа топшириқларини бажаришга ёрдам кўрсатиш тадбирлари тўғрисидаги масала муҳокама қилиниб, қурилиш суръатларини тез амалга ошириш масаласини қўйиб, барча партия ташкилотларига гидроэлектр станция қурилишига ҳар томонлама ёрдам бериш, уни ишчи кучлари ва зарур материаллар билан таъминлаш топшириғини қўйди” [7; 467-б.].

Мақолада республика иқтисоди ва саноати ривожига электр энергиянинг аҳамиятини чуқур англаган ва юз минглаб меҳнаткашлар қатори электрлаштириш умумхалқ ҳашари деб билиб, бу улкан қурилишда андижонлик меҳнаткашларнинг иштироки, уни таъминлашлари ҳақида озми-кўпми тасаввурга эга бўласиз.

“Фарҳод ГЕС”и қурилиши масаласи бўйича Ўзбекистон КП(б) Андижон вилояти партия комитети котиби Л.Бакунинга Ўзбекистон КП(б) Марказий Комитети кадрлар бўлими мудирини ўринбосари А.Михайлиннинг 1943 йил 10 февралда юборган 741-сонли хати билан танишар эканмиз, бу улкан қурилиш ишида андижонлик меҳнаткашларнинг қай даражада иштирок этганлигига гувоҳ бўламиз, унда ёзилишича “Шу ҳақдаким Ўзбекистон КП(б) Марказий Комитети, Сиздан “Фарҳод ГЕС”и қурилиши бўйича қўшимча вазифалардан келиб чиқиб, кўрсатилган тақсимот бўйича ажратилган автокадрларни белгиланган муддатларда сафарбар қилишни амалга ошириш лозимлиги кўрсатиб ўтилади” [11; 2-б.].

Ўзбек халқи жумладан андижонликлар барча қийинчиликларга қарамасдан “ўз даврининг энг йирик қурилишлардан бири бўлган “Фарҳод ГЕС”и қурувчиларига кўплаб асбоб-ускуналар етказиб бериш каби шарафли вазифаларни сидқидилдан бажардилар” [6; 334-б.], гидроэлектр станциялар қурилиши масаласида “Оммавий халқ қурилиши” деб ном олган “Фарҳод ГЕС”и қурилишини таъминлаш учун ўз ҳиссаларини қўшганлар.

Тарихдан маълумки хонликлар давридан авлодларимиз “суғориш каналларини қозишда меҳнаткаш халқ оммасининг кучидан фойдаланар эди, барча ариқлар анъанавий “халқ ҳашари” билан барпо қилинган. Умуман, Шарқда суғориш ишлари “савобли иш” деб ҳисобланган, шунинг учун ҳам бу ишга халқни сафарбар қилиш анча осон кечган” [4; 25-б.]. Совет ҳукумати ҳам ана шу анъанага тўлиқ амал қилган ҳолда республикаимизда қатор савобли ишларни амалга оширган.

“Фарҳод ГЕС”и қурилишини таъминлашга республиканинг ўзидан 8 минг куб метрдан кўпроқ ёғоч ва бошқа бинокорлик материаллари, 800 тонна металл, 110 мингдан ортиқ ҳар хил асбоб-ускуна, транспорт воситалари ишга солинди. Бундан ташқари, республикаимиз меҳнаткашлари бу умумхалқ қурилишига 300 вагондан кўпроқ ҳар хил қурилиш материаллари юбордилар” [7; 467-б.].

Андижон вилояти бўйича белгиланган тартибда туман партия комитети котиблари ва туман ижроия қўмиталари раислари “Фарҳод ГЕС”и қурилишини таъминлаш мақсадида у ерга одамларни жўнатиш, уларни қатъий текширувдан ўтказиб, меҳнатга лойиқ инсонлар сафарбар қилиниб, уларнинг яшаш шароитлари ва уларга коммунал хизмат кўрсатиш ишларига алоҳида эътибор қаратилди.

“ЎзКП(б) МК Андижон вилоят партия комитети пропаганда бўлимининг 1943 йил 24 сентябрдаги Андижон шаҳрида ўтказилган очик партия йиғилишида меҳнаткашлар, ташкилот ва муассасаларнинг бошланғич партия ташкилоти котибларини “Фарҳод ГЕС”и қурилишига алоқадорлиги масалаларига эътибор қаратилди. Унда асосий эътибор 1943 йил 25 сентябрдан “Фарҳод ГЕС”и қурилишига ташкилот ва муассасалар томонидан юборилган 8750 нафар ишлаётганлар учун 475 нафар агитаторлар “Фарҳод ГЕС”и қурилишига сафарбарлик ташаббуси билан чиқдилар. Бунга жавобан вилоятнинг барча ташкилот ва муассасалари “Фарҳод ГЕС”и қурилиши таъминоти учун ишлаб чиқариш маҳсулотлари режаларини муддатидан аввал бажаришни ўз зиммаларига олдилар. Жумладан,

- Сталин номли завод жамоаси ойлик режани 29 октябрга қадар бажариш, яроқсиз маҳсулотга қарши курашиб, хом ашёни тежаб-тергаш ҳисобига 100 минг рубль иқтисод қилишларини;

- Гўшт комбинати жамоаси “Фарҳод ГЕС”и қурилишига амалий ёрдам бериш учун 15 дона лопатка, 5 дона кетмон, 50 дона қошиқ ва вилка жўнатиш ва гўшт ишлаб чиқаришни халқаро стандарт даражасига чиқаришни таъминлаш;

- Консерва заводи жамоаси октябрь ойи ишлаб чиқариш режасини 115 фоизга бажариш, ҳамда “Фарҳод ГЕС”и қурилишини таъминлаш учун 10 дона болға, 15 дона темир кесиш асбоби (зубило), 15 дона бақир, 200 дона чашка, 115 дона кружка ва 30 килограмм мих жўнатиш;

- Володарский номли Андижон тикувчилик фабрикаси ишчи-хизматчилари ишлаб чиқаришнинг кундалик нормасини 2 фоиздан кам қилмасликка, 2500 метр хом ашёни тежаб-тергаш каби мажбуриятларини олиб қурилиш ишини таъминлашда фаол иштирок этишга аҳд қилишди” [10; 159-б.].

“Андижон вилоят ижроия қўмитаси ва вилоят партия комитети ЎзССР ХКС ва ЎзКП(б) МКнинг 1943 йил 28 ноябрда қабул қилган қарор ижроси бўйича қўшимча қарор қабул қилиниб, унга кўра, “Фарҳод ГЕС”и қурилишида меҳнат қилаётганлар сафига қўшимча равишда 6000 нафар колхозчи юбориш. Колхозчиларни “Фарҳод ГЕС”и қурилишига олиб бориш бўйича тайёрлов ишларини ўтказиш туман ижроия қўмитаси раислари ва ЎзКП(б) туман комитети котиблари зиммасига юклатилди [8; 82-83-б.].

Гидроэлектр станция қурилиши тарихини ўрганишда илмий-назарий ёндашувлар асосида “Оммавий халқ қурилиши” иншооти таъминотини таъминлашга сафарбарлик мавзусидаги мақола бўйича мустабид совет даври манбалари, мустақиллик даври манбалари эришилган натижалар таҳлилий ва таққосий назар солинадиган бўлса, мустабид совет тузуми даври манбалари ўша давр мафкураси билан тўла суғорилганлиги, мустақиллик даври манбаларида ҳали бу давр бўйича етарли маълумотлар истеъмолга кирмаганлиги бу давр бўйича архивларда сақланаётган материаллардан тадқиқотчилар унумли фойдаланса бу мавзу қизиқувчиларига етарли материаллар берса бўлади.

Мақолада Ўзбекистон Республикаси Андижон вилоят давлат архиви, Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси архиви Андижон вилоят бўлими йиғмажилдларида мавжуд бўлган материалларнинг айримларини сизни ҳукмингизга ҳавола қилмоқдамиз.

Хулоса. Юқоридагилардан кўриниб турибдики мустақиллик етук миллий онг, миллий бирдамлик туйғуси заминда ватанпарварликни шаклланиб боришини “Фарҳод ГЕС”и қурилиши мисолида кўришимиз мумкин. Авлодлар кетидан авлодлар келади, аммо оталар заминини жонидан азиз деб билган аجدодларимиз ҳеч қачон яқин ё узоқдаги халқларнинг тақдирига бефарқ қарамадилар.

Она замин учун мардонавор курашиш анъанаси, эрксеварлик ва мустақилликка интилиш, ватанпарварлик, ҳар қандай разолат, зўравонликка қарши мурасасизлик каби асл умуминсоний маънавий қадриятлар – буларнинг барчаси андижонликлар қалбидан чуқур ўрин олган ҳамда кўп йиллик тарихимиз давомида аجدодлардан – аجدодларга мерос бўлиб ўтиб келмоқда.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Мирзиёев Ш.М. Янги Ўзбекистон стратегияси. –Тошкент: “O‘zbekiston”, 2021. – 464 б.
2. Бегматов И.А., Мухамедов А.Қ. Ўзбекистон ирригацияси тарихи. –Тошкент: “Тошкент ирригация ва мелиорация институти”, 2008. –147 б.
3. Березняк Н.Г. Жасоратнома. –Тошкент: “Ўзбек Совет Энциклопедияси Бош таҳририяти”, 1990. –416 б.
4. Жалилов С. Худоёрхон. –Тошкент: “Мумтоз сўз”, 2014. –60 б.
5. Раззақов А. Ўзбекистон пахтачилиги тарихи (Ўтмиш ва ҳозир). –Тошкент: “Ўзбекистон”, 1994. –304 б.
6. Турсунов С., Қобулов Э. Сурхондарё тарихи. –Тошкент: “Шарқ”, 2004. –608 б.
7. Шамсутдинов Р., Каримов Ш. Ўзбекистон тарихидан материаллар (учинчи китоб). – Андижон: “Andijon nashriyot manba”, 2004. –651 б.
8. Шамсутдинов Р., Сиддиқ Т., Хомидов Д. Андижон вилояти иккинчи жаҳон уруши йилларида. // Водийнома. 2019. 2(13) - Б. 82 - 83.
9. Ўзбекистон Коммунистик партияси тарихининг очерклари. –Тошкент: “Ўзбекистон”, 1964. –604 б.
10. Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси архиви Андижон вилоят бўлими, 106-фонд, 1-рўйхат, 326-иш, 329-ишларнинг йиғма-жилдлари.
11. Андижон вилояти давлат архиви, 608-фонд, 1а- рўйхат, 163, 280, 314, 389, 408, 542, 577-ишларнинг йиғмажилдлари.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 1 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

**Ижтимоий-гуманитар фанларнинг
долзарб муаммолари**” электрон
журнали 2020 йил 6 август куни 1368-
сонли гувоҳнома билан давлат
рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой
тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-
уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).